МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

Факультет економіки моря

Кафедра менеджменту

Код РНПД

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ Слободян С.О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ПОЛІТИЧНЕ ЛІДЕРСТВО
POLITICAL LEADERSHIP

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
тип дисципліни *вибіркова*
мова викладання *українська*

Миколаїв – 2024

Розробник: Ірина Запорожець, кандидат технічних наук, доцент

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «*Політичне лідерство*» розглянутий на засіданні кафедри *менеджменту*
Протокол № 6 від «3» 01 2024 р.
Завідувач кафедри Ігор Сіренко

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «*Політичне лідерство*» розглянутий методичною радою факультету економіки моря
Протокол № 4 від «5» 01 2024 р.
Голова Вячеслав Івата

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни «*Політичне лідерство*» погоджений з навчальним відділом
Начальник відділу Андрій Лабарткава

Робоча програма навчальної дисципліни «*Політичне лідерство*» затверджена Навчально-методичною радою НУК
Протокол № 1 від «21» 02 2024 р.
Голова НМР НУК Сергій Слободян

© НУК, 2024

ЗМІСТ

Вступ....4
1. Опис навчальної дисципліни....5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни....5
3. Передумови для вивчення дисципліни....6
4. Очікувані результати навчання....6
5. Програма навчальної дисципліни....6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування .9
7. Форми поточного та підсумкового контролю....10
8. Критерії оцінювання результатів навчання....12
9. Рекомендовані джерела інформації....13

ВСТУП

Анотація

Лідерство існувало споконвіку – від античних часів і донині, існувало всюди, що доводить як західна, так і східна традиція управління. Воно неминуче як для соціальної мікросистеми малочисельної групи, громадської організації, навчального закладу, злочинного угруповання, бізнес-компанії, футбольної команди, родини, так і для політичної партії, органу державної влади, органу місцевого самоврядування. Воно буває вмілим і недолугим, сильним і слабким.

Політичне лідерство займає найвищі висоти, і його влада поширюється у різні куточки земної кулі, просочується, зачіпає, змінює усі сфери людського життя. Політичні лідери керують партіями, громадськими організаціями, керують в уряді та парламенті, визначають міжнародні стратегії, впливають на економіку, фінанси, культуру, мистецтво.

У зв'язку з цим потреба суттєвого удосконалення якісних характеристик владної діяльності лідерів-управлінців та лідерів-політиків нині набуває значимості одного з основних пріоритетів для сучасного етапу функціонування України. Адже саме від цих суб’єктів владних повноважень залежать ефективність, легітимність, авторитет, соціальна сила, висока моральність влади та конструктивна дієвість загальнонаціональних управлінських рішень. Актуальність цієї проблеми пояснюється ще й тим, що державне управління – це перш за все високе мистецтво реалізації державної влади в суспільних цілях та інтересах.

Ключові слова: політика, організація, цінність, стиль, навчання, комунікації, спілкування, компетентність, стратегія, планування, бюджет, проект, зміни, лідер.

Abstract

Leadership has existed since time immemorial - from ancient times to the present day, it has existed everywhere, as proven by both Western and Eastern management traditions. It is inevitable for both the social microsystem of a small group, a public organization, an educational institution, a criminal group, a business company, a football team, a family, and for a political party, a state authority, a local government. It can be skillful and clumsy, strong and weak.

Political leadership occupies the highest heights, and its power spreads to different corners of the globe, seeps, affects, changes all spheres of human life. Political leaders lead parties, public organizations, govern in the government and parliament, determine international strategies, influence the economy, finance, culture, art.

In this regard, the need for significant improvement of the qualitative characteristics of the power activities of leaders-managers and leaders-politicians is now gaining importance as one of the main priorities for the current stage of the functioning of Ukraine. After all, it is precisely on these subjects of power that the effectiveness, legitimacy, authority, social power, high morality of power and constructive effectiveness of national management decisions depend. The relevance of this problem is also explained by the fact that public administration is, first of all, the high art of implementing state power in public goals and interests.

Key words: policy, organization, value, style, learning, communication, communication, competence, strategy, planning, budget, project, change, leader.

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="13">Галузь знань:
Всі

Спеціальність:
всі

Освітня програма:
всі</td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>3-й</td><td>3-й</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Електронний адрес РПНД на сайті Університету</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>5-й</td><td>5-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекцій</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Індивідуальне науково-дослідне завдання
<u>не передбачене</u></td><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин 150</td><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>-</td><td>-</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 4

самостійної роботи студента – 6</td><td rowspan="5">Освітній рівень:
перший (бакалаврський)</td><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>138 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Індивідуальні завдання:
не передбачене</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:
залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю:
комбінована</td></tr>
</table>

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «*Політичне лідерство*» є формування у студентів знань щодо використання ефективних технологій політичного лідерства. Актуальність курсу пояснюється ефективністю участі людини в управлінні державними справами. Це можливо лише в межах політичної системи та її інститутів. Щоб стати лідером необхідно добре розумітись на законах людського життя, людських відносин, стосунків і взаємин.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумов для вивчення дисципліни немає.

4. Очікувані результати навчання

Вивчення вибіркової навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких переваг: *знання:* значення понять лідерство, комунікація, ділове мовлення, ефективна комунікація, комунікативна компетентність; *уміння:* якісно спілкуватись та презентувати себе як ефективного політичного лідера; формувати та розвивати власні комунікативні навички; використовувати основні техніки розвитку комунікативної компетентності на практиці; *володіти:* теоретичними та практичними навичками офіційної ділової комунікації політичного лідера; основами комунікативного лідерства; ефективними методами вербальної та невербальної комунікації.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Лідерство для політичних лідерів

Тема 1. Сучасна сутність політичного лідерства.

Природа лідерства. Основні теорії лідерства. Стилі лідерства. Характерні відмінності керівника і лідера. Типові невдачі та помилки лідерів.

Література: ([1, с. 10-41; 3, с. 10-43; 8, 10])

Тема 2. Розуміння лідерства (політичне та організаційне лідерство)

Визначення / типи лідерства. Теоретичний погляд на лідерство. Адміністративне лідерство/лідерство в державному секторі. Завдання державних лідерів. Типології місцевого лідерства. Політичне лідерство

Література: ([2, с. 40-53; 4, с. 55-76; 7, 10])

Тема 3. Цінності і стилі лідерства: трансформація лідерства

Стиль лідера – визначення. Якості лідера. Навички лідера. Стиль лідерства.

Література: ([3, с. 51- 75, 4, с 66-75, 6, 10])

Тема 4. Етичне лідерство в державному секторі

Принципи етичного лідерства. Етичні підходи. Моделі етичної поведінки. Зовнішні і внутрішні фактори, що впливають на етичний рівень державної установи

Література: ([2, с. 37-69; 4, с. 95-109. 8, 10])

Змістовий модуль 2. Технології політичного лідерства

Тема 5. Роль лідера в організаційному навчанні

Організаційне навчання. Організація, що навчається. Управління знаннями. Модель організаційного навчання. Визначальні чинники організаційного навчання. Практичні методи організаційного навчання. Модель організаційного навчання. Лідери і організаційне навчання Лідери в організаціях, що навчаються.

Література: ([4, с. 84-110, 5, с . 58 -101; 7, 10])

Тема 6. Лідер ефективної комунікації

Комунікація лідерства. Цілі ефективної комунікації лідерства. Модель комунікації лідерства. Ефективна комунікація лідерства. Вміння вести ділову комунікацію, дотримуючись правил, принципів, умов її реалізації; формувати власні комунікативні навички та аналізувати досвід відомих політичних лідерів.

Література: ([5, с. 215-236; 4, с. 113-140, 8, 10])

Тема 7. Основні способи та форми ділового спілкування лідерів

Розуміння сутності понять «лідерство» та «спілкування», взаємозв'язку між стилями керівництва і комунікацією. Розуміння засобів, методів, призначення, етапів та особливостей спілкування комунікативного політичного лідера. Розуміння форм та видів ділового спілкування.

Література: ([1, с. 210 -259; 5, с. 190-215, 7, 10])

Тема 8. Комунікативна компетентність лідера

Розвиток лідерських якостей та комунікативної компетентності в процесі ефективного спілкування. Розуміння зв'язку між комунікативною компетентністю та професійним успіхом. Вміння використовувати основні техніки розвитку комунікативної компетентності на практиці.

Література: ([2, с. 101-115; 3, с. 206-211, 6, 10])

Тема 9. Лідерство в стратегії — роль лідера в стратегічному плануванні

Стратегічне лідерство. Особистісні характеристики стратегічного лідера. Завдання лідерства важливі для ефективного планування та реалізації стратегії. Головні ролі лідера в процесі стратегічного планування. Цикл процесу стратегічного планування. Типологія стратегій ідентифікація зацікавлених сторін.

Література: ([4, с. 125-258, 5, с 251-295, 7, 10])

Тема 10. Стратегічне планування та бюджет

Аналіз політики. Стратегічне планування та бюджет. Визначення проблеми. Розробка альтернативних варіантів політики. Визначення критеріїв оцінки варіантів політики. Оцінка та порівняння альтернативних варіантів. Вироблення рекомендацій.

Література: ([5, с. 183-194], 1, с 163-178, 9, 10)

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годи									
	денна форма					заочна форма				
	разом	у тому числі				разом	у тому числі			
		лек	пр	лаб.	с.р.		лек	пр	лаб.	с.р.
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Лідерство для політичних лідерів										
Тема 1. Сучасна сутність політичного лідерства.	15	2	2	-	11	15	0,5	0,5	-	14
Тема 2. Розуміння лідерства (політичне та організаційне лідерство)	15	2	2	-	11	15	0,5	0,5	-	14
Тема 3. Цінності і стилі лідерства: трансформація лідерства	15	4	4	-	7	15	0,5	0,5	-	14
Тема 4. Етичне лідерство в державному секторі	15	4	4	-	7	15	0,5	0,5	-	14
Разом за змістовим модулем 1	60	12	12	-	36	60	2	2	-	56
Змістовий модуль 2. Технології політичного лідерства										
Тема 5. Роль лідера в організаційному навчанні	15	4	4	-	7	15	0,5	0,5	-	14
Тема 6. Лідер ефективної комунікації	15	4	4	-	7	15	1	1	-	13
Тема 7. Основні способи та форми ділового спілкування лідерів	15	2	2	-	11	15	0,5	0,5	-	14
Тема 8. Основні способи та форми ділового спілкування лідерів	15	2	2	-	11	15	0,5	0,5	-	14
Тема 9. Лідерство в стратегії — роль лідера в стратегічному плануванні	15	4	4	-	7	15	1	1	-	13
Тема 10. Стратегічне планування та бюджет	15	2	2	-	11	15	0,5	0,5	-	14
Разом за змістовим модулем 2	90	18	18	-	54	90	4	4	-	82
Разом за курсом	150	30	30	-	90	150	6	6	-	138

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Сучасна сутність політичного лідерства.	2	0,5
2	Тема 2. Розуміння лідерства (політичне та організаційне лідерство)	2	0,5
3	Тема 3. Цінності і стилі лідерства: трансформація лідерства	2	-
4	Тема 4. Етичне лідерство в державному секторі	2	-
5	Тема 5. Роль лідера в організаційному навчанні	2	-
	Разом	10	1

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 3. Цінності і стилі лідерства: трансформація лідерства	2	0,5
2	Тема 4. Етичне лідерство в державному секторі	2	0,5
3	Тема 5. Роль лідера в організаційному навчанні	2	0,5
4	Тема 6. Лідер ефективної комунікації	4	1
5	Тема 7. Основні способи та форми ділового спілкування лідерів	2	0,5
6	Тема 8. Комунікативна компетентність лідера	2	0,5
7	Тема 9. Лідерство в стратегії — роль лідера в стратегічному плануванні	4	1
8	Тема 10. Стратегічне планування та бюджет	2	0,5
	Разом	20	5

Самостійна робота. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекцій	15	45
2	Підготовка до практичних робіт	25	30
3	Підготовка до семінарів	20	5
4	Реферат	15	-
5	Написання контрольної роботи	-	43
6	Підготовка до заліку	15	15
	Разом	90	138

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Методи навчання:

- для всіх видів занять: робота з літературою; пояснення; ілюстрування;
- для лекційних занять: лекція; відеометод;
- для семінарських занять: дискусія; диспут;
- для практичних занять: практична робота; інструктаж;

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- фронтальне опитування;
- усні відповіді під час семінарських занять;
- виконання практичних завдань та розгляд ситуацій на практичних заняттях;
- модульна контрольна робота у вигляді стандартизованих тестів;
- реферат, есе;
- презентації результатів виконаних завдань;
- студентські виступи на наукових заходах;
- залік.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою оцінок поточного контролю і заключного заліку.

У проміжних оцінках (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інші види активностей протягом семестру) студент може набрати до 85 балів.

Питома вага заключного заліку в загальній системі оцінок – 15 балів. Право здавати заключний залік дається студенту, якій з урахуванням проміжних оцінок і максимального балу заключного заліку набирає не менше ***60 балів***.

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському, практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання практичних робіт.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після отримання одної з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Практичні роботи

Кількість балів	**Критерії оцінювання**
4	Робота виконана у встановлений термін. Студент самостійно визначає тип задачі і раціонально розв’язує її. Може розв’язувати комбіновані задачі. Звіт відповідає встановленим вимогам.
3	Робота виконана самостійно з порушенням встановлених термінів. Студент самостійно визначає тип задачі і раціонально розв’язує її. Може розв’язувати комбіновані задачі. Звіт відповідає встановленим вимогам.
2	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Студент наводить потрібні формули. Розв’язує задачу користуючись алгоритмом. Складений звіт містить неточності у висновках та помилки
1	Студент складає скорочену умову задачі, робить обчислення лише за готовою формулою.
0	Студент не розв’язує задачі.
	Максимальна оцінка студента за даний компонент програми «практичні заняття»: для денної форми навчання – 40 балів (10 робіт по 4 бали); для заочної форми навчання – 20 балів.

Відповіді на семінарах[1]. Відповіді на питання контрольної роботи[2]

Кількість балів	**Критерії оцінювання**
4	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв’язки, містить аргументовані висновки.

[1] На здобувачів освіти усіх форм навчання

[2] Для здобувачів освіти заочної форми навчання

3	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
2	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
0	Студент не дає відповіді.
	Максимальна оцінка студента за компонент програми «семінарські заняття»: для денної форми навчання – 20 балів (5 робіт по 4 бали), для заочної форми навчання – 4 бали. *Максимальна оцінка студента заочної форми навчання за компонент програми «контрольна робота» – 36 балів.*

Реферат, есе

Кількість балів	**Критерії оцінювання**
15	Робота містить своєчасну повну інформацію з обраної теми, логічно структурована, подана гарною літературною мовою; містить аналіз, систематизацію й узагальнення за обраною темою, аргументовані висновки; проілюстрована з високою якістю.
12	Робота в цілому містить актуальну точну достовірну інформацію з обраної теми, яка добре проілюстрована і логічно структуровано подана; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
9	Відповідь має незначну кількість суттєвих фактологічних помилок або застарілі елементи в подачі інформації, серед ілюстрацій є погано оформлені.
6	Робота містить значну кількість застарілої інформації, що не відповідає дійсності, погано структурована, має значну кількість граматичних помилок, використовується невірна термінологія, робота погано проілюстрована.
3	Зміст роботи не відповідає обраній темі, робота не проілюстрована, містить значну кількість фактологічних помилок.
0	Студент не здав роботу або робота містить ознаки академічної недоброчесності.
	Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 15 балів.

Поточний модульний контроль у форму тестування

Правильних відповідей,%	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Відповіді на підсумковому контролі

Кількість балів	**Критерії оцінювання**
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв’язки, містить аргументовані висновки.
4	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.

3	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
2	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія.
1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
0	Студент не дав відповіді.
	Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 15 балів (3 питання по 5 балів).

Форма контролю	**Максимальна кількість балів**	
	Денна форма	**Заочна форма**
Виконання практичних завдань	10х4 бали = 40 балів	5х4 = 20 бали
Участь у семінарських заняттях	5х4 бали = 20 балів	1х4 = 4 балів
Поточний модульних контроль	1х10 балів= 10 балів	1х10 = 10 балів
Контрольна робота[3] (12 питань), реферат, есе	1х15 балів = 15 балів	1х15 = 15 балів 9х4 = 36 балів
Всього	**85**	**85**

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	Т1	Семінарське №1	4	Те саме	1
	Т2	Семінарське №2	4	-//-	1
	Т3	Семінарське №3	4	-//-	1
	Т3	Практичне №1	4	-//-	4
	Т4	Семінарське №4	4	-//-	1
	Т4	Практичне №2	4	-//-	-
ЗМ 2	Т5	Семінарське №5	4	-//-	-
	Т5	Практичне №3	4	-//-	4
	Т6	Практичне №4	4	-//-	-
	Т6	Практичне №5	4	-//-	4
	Т7	Практичне №6	4	-//-	2
	Т8	Практичне №7	4	-//-	2
	Т9	Практичне №8	4	-//-	-
	Т9	Практичне №9	4	-//-	2
	Т10	Практичне №10	4	-//-	2
ПМК		Тест	10	-//-	10
Контрольна робота, реферат, есе			15	-//-	36+15 = 51 бал
Підсумковий контроль		Залік	15	-//-	15
Сума			**100**		**100**

[3] Для здобувачів освіти заочної форми навчання

9. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1.Лідерство та команда в публічному управлінні : конспект лекцій / укладачі: К. В. Таранюк, Я. В. Кобушко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 175 с.
2. Комунікативне лідерство керівників освітніх закладів: навчальний посібник / О.Гузар. – К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2017. – 38 с
3. Політичне лідерство: навч. посіб. / авт. кол. ; за заг. ред. В. А. Гошовської, Л. А. Пашко. – К. : НАДУ, 2013. – 300 с
4. Татенко В.О. Ллідер XXI / LIDER XXI. Соціально-психологічні студії. – К.: Видавничий дім "КОРПОРАЦІЯ", 2004. – 182 с.
5. Сергеєва Л. М. Лідерство в управлінні професійно-технічним навчальним за складом. — К.: Арт Економі, 2011. — 000 с.

Допоміжна література

6. Allen E and Seaman J (2015) Grade Level: Tracking Online Education in the United States. Babson Park, MA: Babson Survey Group and Quahong Research Group, LLC.
7. Anthopoulos L, Reddick C, Giannakidou I and Mavridis N (2016) Why e-government projects fail? An analysis of the Healthcare.gov website. Government Information Quarterly 33: 161–173.
8.Fabris C (2015) US postsecondary faculty in 2015: Diversity in people, goals and methods, but focused on students. FTI Consulting.

Інформаційні ресурси в інтернет

9.Wikipedia – Інтернет-енциклопедія. URL: www.wikipedia.org
10.Management.com.ua – портал для управлінців. URL: https://www.management.com.ua/